

Titulek: Jak vznikla Unie Lidí se Zkušeností se Závislostí, z. s.

Co se dozvíte:

V případové studii se snažíme zmapovat a popsat okolnosti a důležité momenty vzniku Unie Lidí se Zkušeností se Závislostí, z. s. (dále Unie LZZ) v souvislosti s aktivitami projektu *Podpora participace osob s žitou zkušeností do adiktologických služeb* (dále Projekt).

Kontext:

Projekt *Podpora participace osob s žitou zkušeností do adiktologických služeb* byl realizován Společností Podané ruce o.p.s. v letech 2022-2023 za podpory Nadace OSF / Výbor Dobré vůle – Nadace Olgy Havlové v rámci programu Active Citizens Fund. Jeho cílem bylo přispět k rozvoji inovativních metod práce s využitím potenciálu lidí s žitou zkušeností se závislostí. Kromě metodické podpory se jednalo o posílení kapacit stávajících adiktologických nebo jiných pomáhajících služeb a posílení kompetencí cílové skupiny lidí s žitou zkušeností v oblasti pomoci lidem se závislostí.

A právě v době realizace zmíněného Projektu se začalo formovat také (ex)uživatelské sdružení Unie LZZ. Účelem Unie LZZ je pomáhat vzájemně sobě i ostatním, sdílet zkušenosti, přispět ke zvýšení kvality života lidí se zkušeností se závislostí, k destigmatizaci problematiky závislostí a zesílení hlasu uživatelů v systému péče a podpory a v politice v oblasti závislostí.

Neboť cíle Unie LZZ do značné míry odpovídají náplni našeho Projektu, a protože někteří jeho aktivní členové jsou z Brna a spolupracují se Společností Podané ruce jako peeri či recovery koučové, vzájemná interakce a komunikace mezi Uníí LZZ a projektem se dala očekávat a byla vlastně nevyhnutelná. Projekt své aktivity koordinoval s Uníí LZZ tak, jak postupně nabývala obsah a (právní) formu a v počátcích jejího fungování ji významně podpořil.

Klíčové momenty vzniku Unie LZZ:

Už při psaní projektového záměru Projektu si byli realizátoři vědomi, že je nutné definovat takové cíle, které co nejvíce přispějí ke zmocnění cílové skupiny. Takovým záměrem by bylo založení „(ex)uživatelské unie“, která by hájila práva a řešila potřeby lidí s žitou zkušeností s psychoaktivními látkami. V tu chvíli se však takový cíl zdál být příliš ambiciózní a nepředvídatelný, protože závisel na rozhodnutí a angažovanosti samotných zástupců cílové skupiny. To byl také jeden z důvodů, proč byly činnosti projektu zaměřeny na motivaci a posílení sebevědomí lidí se zkušeností se závislostí.

Jednou z aktivit Projektu, která sehrála významnou roli ve formování Unie LZZ, byl společný seminář s norským partnerem v Brně dne 13. 9. 2022, na kterém zástupci ProlarNett osobně prezentovali principy práce této organizace a příklady dobré praxe. Představení konkrétní činnosti (včetně účasti cílové skupiny na rozhodovacích procesech a řízení organizace) i společná diskuze výrazně motivovaly přítomné účastníky (lidi s žitou zkušeností), kteří začali reálně uvažovat o vzniku vlastní unie v ČR.

Bezprostředně po semináři se události daly do pohybu a následovaly konkrétní kroky: ustanovení přípravného výboru na festivalu peerů a recovery koučů (Klub Absovent Fest) v Ostravě dne 8. 10. 2022 (přítomni byli zástupci Společnosti Podané ruce včetně projektového manažera Projektu) a zakládající členská schůze v Brně dne 30. 11. 2022, kde byl mj. odhlasován oficiální název Unie Lidí se Zkušeností se Závislostí, z. s. (Unie LZZ). Začátkem listopadu 2022 přijel do Brna osobně podpořit vznikající unii pan Mat Southwell (zakladatel a předseda evropské uživatelské unie EuroNPUD), který

nabídnul možnosti spolupráce včetně grantové podpory. V této souvislosti se již 26. 6. 2023 vznikající Unie LZZ oficiálně zapojila do světové kampaně iniciované a podporované EuroNPUD *Support. Don't Punish*.

Na základě schválených změn Projektů byly realizovány další aktivity směřující k podpoře Unie LZZ. Dne 13. 9. 2023 se v Brně v rámci Projektů konal seminář – konference, který byl koncipován jako setkání Unie LZZ a byl určen členům unie a všem zájemcům z řad odborné i širší veřejnosti. Na akci byla představena unie, její činnost a další směřování. Výstupy a zpětná vazba ze společné diskuze se staly základem Strategického dokumentu Unie LZZ – podpůrného materiálu, který formuluje 8 základních oblastí, kterým se chce Unie LZZ věnovat a změny, o které bude usilovat.

Koncem září 2023 byla za podpory Projektů svolána on-line členská schůze Unie LZZ, která odsouhlasila revizi stanov a zvolila novou Unijní radu jako statutární orgán. Dále byly dokončeny administrativní kroky k formální registraci a získání právní subjektivity Unie LZZ. Oficiálně pak byla dne 1. 11. 2023 nová organizace Unie Lidí se Zkušeností se Závislostí, z. s. zapsána do spolkového rejstříku.

Shrnutí:

Svépomocné sdružení, které by pomáhalo uvědomění a zmocnění lidí se zkušeností se závislostí a zastupovalo a zesilovalo jejich vliv při realizaci politiky v oblasti závislostí, v ČR dlouhodobě chybělo. Tato organizace se v budoucnu může stát „hlasem“ lidí s žitou zkušeností, výrazně přispět k jejich úzdavě a zapojení do společnosti, k jejich destigmatizaci a k destigmatizaci problematiky závislostí jako takové.

Významnou roli při vzniku Unie LZZ sehrály příznivé okolnosti, časová koincidence s realizací Projektů, angažovanost projektového týmu, ochota a flexibilita donora. Zásadní a nepopiratelný byl význam lídrů z řad lidí se zkušeností se závislostí, kteří se v kritickém okamžiku zrodili a byli ochotni veřejně vystoupit, nabídnout svůj čas, energii i potenciál vlastní žité zkušenosti. Bez jejich odhodlání, které se stalo hnacím motorem celého procesu, by nedošlo k formálnímu založení ani následnému rozvoji unie. Projekt je svými aktivitami významně podpořil materiálně, metodicky i morálně a klíčovým způsobem tak po mnoha letech úsilí přispěl ke vzniku uživatelské unie v ČR – Unie Lidí se Zkušeností se Závislostí.

Chcete vědět víc?

webové stránky Unie LZZ (v přípravě)

webová podstránka projektu: <https://podaneruce.cz/projekty/podpora-participace-osob-s-zitou-zkusenosti-do-adiktologickych-sluzeb/>

Oblast/kategorie: Zmocnění znevýhodněných skupin.

Klíčová slova: lidé s žitou zkušeností, participace, uživatelská unie, závislost, destigmatizace

V Brně 27. 11. 2023

Ing. Kateřina Mravčíková

projektový manažer, Společnost Podané ruce o.p.s.